

Nr 66.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1925 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 206, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 23 mars 1925 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 206, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—20:o.

Beträffande utredningen i dessa ärenden tillåter sig utskottet hänvisa till innehållet i berörda statsrådsprotokoll.

I fråga om de i förevarande proposition under punkterna 1—6 upptagna Alternativ I framställningarna har utskottet icke något att erinra. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva,

1) att lotterna nr 1, 2, 3, 5, 6 och 7 å i ärendet föredda karta må från kronoegendomen 2 mantal Husby nr 2 och 3 i Husby-Lyhundra socken av Stockholms län försälas, lotten nr 1 till J. A. Lindberg mot en köpeskilling av 500 kronor, lotten nr 2 till Husby-Lyhundra kommun mot en köpeskilling av 2,200 kronor, lotten nr 3 till Syninge mejeriaktiebolag mot en köpeskilling av 3,680 kronor, lotten nr 5 till Helmer Andersson mot en köpeskilling av 530 kronor, lotten nr 6 till Johan Norrman mot en köpeskilling av 1,000 kronor och lotten nr 7 till Joel Gustafsson mot en köpeskilling av 4,260 kronor, samt under villkor för var och en av försäljningarna, att köpeskillingen erlægges kontant vid till-

[1*]

* Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

trädet, att det försälda ägoområdet får tillträdas den 14 mars 1926 i det skick, det då finnes, varvid köparen inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan ägt till den arrendator eller brukare, som vid samma tid avträder egendomen, att köparen skall svara för de ägoområdet författningens enligen efter tillträdet åliggande utskylder, att ägoområdet, om så påfordras, på köparens bekostnad vederbörligen inhägnas, samt att köparen ensam skall vidkännas lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter;

[2.]

2) att en i statsrådsprotokollet omförmäld lägenhet Hagalund om 13.538 hektar må från kronoegendomen 1 mantal Sköldnäs nr 3 i Västra Vingåkers socken av Södermanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med förbehåll i fråga om utfartsväg och hägnadsskyldighet, på sätt av domänstyrelsen förordats, och om rätt för Baggetorpsortens elektriska distributionsförening att hava elektriska ledningar framdragna över lägenheten;

[3.]

3) att från kronoegendomen Sundbyholm nr 1, $4\frac{1}{3}$ mantal, jämte underlydande fastigheter i Sundby socken av Södermanlands län elva i statsrådsprotokollet omförmälda med litt. b, d, e, f, g + h, i, j, k, l, m och n betecknade lägenheter må var för sig med i samma protokoll föreslaget område — lotterna litt. b och d med tillägg av vägområden, på sätt av domänstyrelsen föreslagits — försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med rätt för innehavare av lotten litt. b till väg över ägofigur nr 14 å den i ärendet företedda, av distriktslantmätaren Ström uppgjorda kartan, på sätt å samma karta angivits, med hembuds rätt för Gustaf Andersson till lägenheten litt. g + h samt med skyldighet dels för innehavare av lägenheten litt. b att av lägenhetens område upplåta fri mark till väg för kronoegendomens behov, dels för innehavare av lotten litt. d att upplåta det i lottens areal ingående vägområde till fritt begagnande såsom väg av köpare av lägenheten litt. b, dels ock för innehavare av lägenheterna litt. g + h, i, k och l att av lägenhetens område upplåta fri mark till utfartsväg för nordost om respektive lägenhet belägen, till försäljning medgiven lägenhet;

[4.]

4) att återstående del av kronolägenheten Ålebrunnsoch Smedjelyckorna inom Linköpings stad om 4.72 hektar

må till staden försäljas mot en köpeskilling av 118,000 kronor, under villkor

att köpeskillingen vid tillträdet kontant erlagges till länsstyrelsen i Östergötlands län; samt

att köparen ensam vidkännes lagfartskostnader och övriga med köpet förenade utgifter;

5) att lägenheten Svensberg må med av domänstyrelsen föreslagen, i statsrådsprotokollet angiven areal från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Alsheda nr 6 Ännagård i Alsheda socken av Jönköpings län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med förbehåll om rätt för Vetlanda belysningskommitté och Vetlanda stad att hava elektriska ledningar framdragna över lägenheten jämlikt ovannämnda resolutioner den 18 oktober 1907 och den 31 december 1920; samt

[5.]

6) att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Ulås nr 3 Norrgården i Voxtorps socken av Jönköpings län blivit genom ägostyckning delad i två i statsrådsprotokollet angivna lotter, den lott, som å kartan omfattar ägofigurerna nr 1—61 om 24.270 hektar, må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Per Henning Pettersson.

[6.]

7) Under punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att av kronoegendomen 5 $\frac{18}{25}$ mantal Borgholm nr 8, jämte lägenheten Borgholm nr 7, en trädgård, i Repplinge socken av Kalmar län må

[7.]

dels enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar försäljas i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheterna Nybygget, Johannesberg, Dammen och Hemmet samt lägenheterna litt. A—D (Nybygget, Dammen samt litt. C och D med områden i enlighet med vad av departementschefen förordats samt Johannesberg, Hemmet samt litt. A och B med områden i enlighet med uppskattningsmännens förslag), ävensom ett i samma protokoll omförmält område om 6.666 hektar, sistnämnda lägenhet med hembuds rätt för Henrik Nilsson,

dels ock till Hennes Maj:t Drottningen med nyttjanderätt överlätas utan avgift ett i statsrådsprotokollet omförmält område om 5.97 hektar jämte den s. k. Näktergalsstigen, så länge området användes för ett i statsrådsprotokollet omförmält vilohem, dock under villkor att nämnda stig under dagen hålles öppen såsom allmän promenadväg, men med rätt för innehavaren av vilohemmet att enligt villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmes, hålla vägen avstängd nattetid och vid tillfällen för utförande av underhålls- och förbättrings- arbeten.

Kungsladugården 5¹⁵/₂₅ mantal Borgholm nr 8, jämte lägenheten Borgholm nr 7, en trädgård, i Repplinge socken av Kalmar län är för tiden 14 mars 1923—14 mars 1926 utarrenderad mot ett årligt arrende av 8,000 kronor. Egendomen, som är belägen intill staden Borgholm och angränsar i väster Kalmar sund, i öster Kolstads by och i söder Trygggestads by, innehåller en areal av 651.346 hektar, därav 200.948 hektar tomt och åker, 35.238 hektar äng och odlingsmark, 402.190 hektar avrösningsjord och 12.970 hektar impediment. Häri ingå slottsområdet om tillhoppa 2.042 hektar och till Södra Ölands järnväg samt staden Borgholm och Repplinge församling upplåtna områden om tillhoppa 2.477 hektar. Från egendomen har fransåltts bland annat lägenheten Solliden till Hennes Maj:t Drottningen. Å egendomen finnas bebyggda lägenheterna Nybygget, Strömserum, Hemmet, Johannesberg, Dammen, Hagmanstorp, Lugnet, Kaffetorp och Bergdala. Frågan om disposition av egendomen behandlades senast av 1922 års riksdag (prop. nr 177, jordbruksutskottets utlåtande nr 45, riksdagens skrivelse nr 243).

Kungl. Maj:ts framställning till sistnämnda riksdag avsåg allenast försäljning av lägenheterna Nybygget, Johannesberg och Hemmet, under det att domänstyrelsen vid förarbetena till propositionen, i huvudsaklig anslutning till av vederbörande uppskattningsmän uppgjort förslag, hemställt bland annat, att även lägenheten Dammen samt 4 obebyggda områden, å karta betecknade med litt. A—D borde försälas, ävensom att till nationalpark måtte avsättas ett område om högst 30 hektar.

Motionsvis framhölls, att det av Kungl. Maj:t framlagda dispositionsförslaget endast i ringa grad tillgodosett önskemålet att genom styckning av kronoegendomen bereda tillfälle till förvärv av jord till egna hem, och ifrågasattes av motionärerna försäljning för dylikt ändamål, utöver vad i propositionen föreslagits, av vissa obebyggda områden av egendomen ävensom av lägenheterna Dammen och Bergdala. Härjämte hemställde motionärerna, bland annat, att visst område måtte avsättas till nationalpark.

Jordbruksutskottet fann sig emellertid icke kunna förorda, vad motionärerna föreslagit. Utskottet höll nämligen före, att egendomen borde i lämplig omfattning planmässigt styckas och ansåg, att i avvaktan härpå några upplåtelser utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna icke borde äga rum. I fråga om inrättandet av nationalpark fann utskottet, då ärendet i denna del ännu vore outrett, sig härutinnan endast böra understryka, vad av motionärerna i denna fråga framhållits, samt med avseende å arealen av dylik park uttala en förväntan, att så stort område måtte komma att för ändamålet avsättas, att naturskyddstanken måtte bliva väl tillgodosedd. Riksdagens beslut fattades i enlighet med jordbruksutskottets förslag.

Såsom framgår av den nu föreliggande propositionen hava vid förarbetena till densamma åtskilliga frågor varit föremål för utredning.

Beträffande upplåtelsen av egnahemslägenheter har departementschefen av skäl, som framgå av propositionen, kommit till det resultatet, att egendomen

ej lämpade sig för styckning i vidsträcktare mån, än vad 1923 års uppskattningsmän föreslagit, nämligen upplåtelse på sätt ovan nämnts av fyra bebyggda och fyra obebyggda lägenheter, med vissa av departementschefen föreslagna inskränkningar och tillägg. Bland de bebyggda lägenheterna återfinnas Nybygget, Johannesberg och Hemmet, vilkas innehavare icke velat begagna sig av den lösningsmöjlighet, som bereddes dem genom 1922 års riksdags beslut.

I fråga om upplåtelsen av mark till vilohem för kvinnor har departementschefen icke ansett sig kunna tillstyrka försäljning av därför avsett område utan förordat detsamma överlåtande med nyttjanderätt.

Frågan om avsättande av område till nationalpark har departementschefen ansett böra lösas i samband med spørsmålet om Borgholms stads framställning om erhållande av mark för stadens utvidgning. Då emellertid denna senare fråga ej syntes departementschefen tillräckligt utredd och då myndigheterna jämväl borde få yttra sig över en av staden senast till Kungl. Maj:t gjord framställning, har departementschefen ansett sig icke böra för innevarande års riksdag framlägga förslag till överlåtande av områden vare sig till nationalpark eller för stadens utvidgning.

Utskottet har funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Beträffande särskilt frågan om upplåtelser från egendomen av egna hem, har utskottet funnit den nu föreliggande utredningen klarlägga, att man åtminstone för närvarande icke lämpligen kan åstadkomma dylika upplåtelser i större omfattning än som i propositionen föreslagits. I fråga om avsättandet av mark till nationalpark delar utskottet departementschefens uppfattning, att denna fråga bör lösas i samband med avgörandet av spørsmålet om upplåtelser för stadens utvidgning. Utskottet vill nu endast uttala den förväntan, att utredningen därom snarast möjligt fullbordas.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla, vad Kungl. Maj:t under punkt 7 av förevarande proposition föreslagit.

8) Emot den under punkten 8 upptagna framställningen har utskottet intet att erinra, varför utskottet hemställer,

[8.]

att riksdagen må medgiva, att, sedan kronoegendomen 1 mantal Ramdala nr 1 i Ramdala socken av Blekinge län blivit genom ägostyckning delad i sex lotter i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet omförmält förslag,

dels de med litt. A, C, D och E betecknade lotterna må var för sig med de enligt Raquettes i ärendet åberopade karta av 1924 dem tillagda i statsrådsprotokollet

angivna områden försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för köpare av lotten litt. A till hälften av i statsrådsprotokollet angivna kvantiteter avträdesfoder, dels ock lotten litt. B må med i statsrådsprotokollet angivet område men med undantag av en loglänga, till den del densamma är belägen å lottens mark, till avlidne Oscar Anderssons stärbhusdelägare försäljas för en köpeskillning av 10,470 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1926 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år med skyldighet för köparna att låta berörda loglänga, i den mån den är belägen å lottens mark, avgiftsfritt kvarstå under ett år från tillträdesdagen samt under villkor i övrigt,

att lotten säljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, med rätt för köparna till hälften av förberörda kvantiteter avträdesfoder,

att köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet,

att köpebrev skall utfärdas, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparnas skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats,

att köparna skola svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt

att köparna skola ensamma vidkännas alla med lottens avskiljande, lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter, ävensom kostnaderna för in-teckning i fastigheten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

med förbehåll i fråga om samtliga fem försäljningslotter om rätt för Sydsvenska kraftaktiebolaget att hava elektriska ledningar framdragna enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts resolution den 27 maj 1921.

[9.] 9) Under punkt 9 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att, sedan kronoegendomen 1 mantal Svenstorp nr 3 i Västra Sönnarlövs socken av Kristianstads län styckats i två delar, den ena utgörande i statsrådsprotokollet angivna skogsskiftet och den andra egendomen i övrigt, ifrågasvarande båda lotter må var för sig försäljas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1926,

den skogsskiftet omfattande lotten å offentlig auktion till den högstbjudande, samt

övrig del av egendomen till andelsföreningen Eget hem inom Kristianstads

län u. p. a. mot en köpeskilling av 79,848 kronor och under följande villkor, nämligen, *att* köpeskillingen vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet, *att* egendomen säljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, varvid andelsföreningen skall, så vitt egendomen angår, inträda i de rättigheter och skyldigheter kronan ägt till den arrendator eller brukare, som vid samma tid avträder egendomen, *att* andelsföreningen skall svara för de å området efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt *att* andelsföreningen ensam skall vidkännas kostnaderna för lagfart å köpet och andra med köpet förenade kostnader.

Enligt förevarande förslag skulle det till egendomen hörande skogsskiftet om 33,3420 hektar försäljas å offentlig auktion till den högst bjudande.

Utskottet.

Såsom framgår av handlingarna i ärendet hava såväl jägmästaren i norra Skånes revir som överjägmästaren med hänsyn till skogens storlek och värde funnit en försäljning av densamma olämplig. Jämväl domänintendenten, vars yttrande åberopats av länsstyrelsen, har tillstyrkt skogsskiftets bibehållande i kronans ägo under framhållande av att trakten vore skogfattig och att den för avsalu tillgängliga skogen lätt kunde vinna avsättning. Även av utredningen i övrigt synes framgå, att den föreslagna försäljningen av skiftet torde komma att medföra en hastig avverkning av skogsbeståndet.

Under dessa omständigheter synes det utskottet svårligen kunna undgås, att försäljning av skogsskiftet på nu föreslaget sätt komme att medföra icke önskvärda verkningar såväl från skogsvårdssynpunkt som med hänsyn till traktens skogstillgångar. Vid sådant förhållande har utskottet funnit sig härutinnan icke kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Vad angår försäljningen av egendomen i övrigt finner utskottet frågan därom böra avgöras först i samband med prövning av nytt förslag rörande disposition av egendomen i dess helhet.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet;

att Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning icke må vinna riksdagens bifall.

Emot de under punkterna 10—12 upptagna framställningarna har utskottet icke haft något att erinra, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva,

10) att fem i statsrådsprotokollet omförmälda, med litt. a, b, c, e och f utmärkta lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från kronoegendomen 1 mantal Lilla Svedala nr 1, 5, 18 och 19 i Västra Kärrestorps socken av Malmöhus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med skyldighet för samtliga köpare

[10.]

att gälta kronans kostnader för de över områdena uppgjorda avsöndringsskattor med arealbevis och för köpare av områdena litt. b, e och f att erlægga köpeskillingen kontant vid tillträdet samt med hembuds rätt för stenhuggaren Per Viktor Widell till område litt. b, för smeden Olof Hallén till området litt. e och för gjuteriarbetaren Tage Johansson till området litt. f.;

[11.]

11) att från kronoegendomen 1 mantal Vastad nr 1 i Eftra socken av Hallands län må fränskiljas och försäljas dels följande områden, nämligen

1) ett å egendomens hemskifte liggande område om 0.080 hektar, omfattande delar av ägofigurerna nr 152—154, med hembuds rätt för Nils Julius Svensson,

2) ett å det s. k. Yabroskiftet liggande område om 0.330 hektar, omfattande norra delen av ägofiguren nr 243, med hembuds rätt för Nils Alfred Emanuelsson, samt

3) ett å sistnämnda skifte liggande område om 0.315 hektar, omfattande södra delen av ägofiguren nr 243, med hembuds rätt för Ludvig Adolfsson;

skolande omförmälda tre områden försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels ock följande områden, nämligen

1) ett å egendomens hemskifte liggande område om 0.335 hektar, omfattande delar av ägofigurerna nr 71—73, till Eftra kommun för en köpeskillning av 850 kronor, samt

2) ett å samma skifte liggande område om 0.099 hektar, omfattande delar av ägofigurerna nr 153 och 154, till Eftra byggnadsförening u. p. a. för en köpeskillning av 250 kronor;

skolande omförmälda två lägenheter försäljas under villkor

att köpeskillningarna vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet,

att områdena säljas i det skick, som de vid tillträdet finnas, varvid köparna skola inträda i de rättigheter och skyldigheter, som kronan ägt till den vid samma tid avträdande brukaren,

att köparna ansvara för å områdena belöpande onera och utskylder,

att köparna ensamma vidkännas alla med områdenas avskiljande och lagfart å fången ävensom andra med köpet förenade kostnader, samt

att köparna i gränsen mellan områdena å ena sidan samt kronoegendomens övriga mark å andra sidan uppsätta och för framtiden underhålla lämpligt stängsel; samt

12) att fyra i statsrådsprotokollet omförmälda, med litt. b, c, d och e betecknade lotter av kronoegendomen 1 mantal Hoga nr 1 i Stenkyrka socken av Göteborgs och Bohus län må var för sig med i samma protokoll angivet område försäljas,

lotterna litt. b och e till respektive Stenkyrka kommun och ingenjören Nils Nordström under villkor för vardera försäljningen att köpeskillingarna vid tillträdet kontant erläggas till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län och att köparna ensamma vidkännas de med lotternas avskiljande och lagfart å fången förenade kostnader, samt

lotterna litt. c och d i enlighet med gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll för köpare av lotten litt. c om rätt till väg över lotten litt. d.

[12.]

13) Under punkt 13 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva,

1) att från den del av hemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Västra Ed nr 2 i Dals-Eds socken av Älvsborgs län, som beröres av den utav Kungl. Maj:t den 12 september 1921 fastställda stadsplanen för visst område av nämnda hemman jämte angränsande mark i Dals-Eds socken m. m., tomter för byggande må upplåtas med äganderätt eller tomträtt under villkor,

att vid försäljning med äganderätt köpeskillingen erlägges kontant vid köpets avslutande,

att vid upplåtelse av tomträtt en årlig avgäld, motsvarande skälig ränta å tomtens värde, erlägges,

att upplåtelse av viss tomt ej får ske med mindre Kungl. Maj:t förklarat sig icke hava något att erinra mot föreslagen tomtindelning för de kvarter, inom vilket tomten är belägen,

att kostnaden för upplåten tomts behöriga utstakning å marken bestrides av den, till vilken tomten upplåtes,

att mark till i stadsplanen upptagna vägar, torg, planteringar och allmänna platser kostnadsfritt överlämnas till det blivande samhället,

att inflytande köpeskillingar och tomtavgälder skola disponeras så, att därav först ersättes den del av kostnaderna för stadsplanens upprättande, som belöpa å kronoparken Västra Ed, samt kostnaderna för utförd polygonmätning, att därefter må utgå ersättning med belopp, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till tomtinnehavare för de byggnader, som för stadsplanens genomförande måste bortrivras och icke äro utan vederbörligt tillstånd uppförda, att vidare må utgå erforderligt belopp till utdikning av myren

[13.]

i stadsplaneområdets västra del och anläggning av behövliga vägar, i den mån sådana befinnas böra utföras genom statens försorg, ävensom till utstakning av statsplanen och nödig byggnadskontroll (byggnadsinspektörens avlöning), samt slutligen att inflytande köpeskillingar och tomtavgälder i övrigt må användas till inköp för kronans räkning av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark samt till inlösen av ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna, samt

att ordningen för tomtupplåtelseerna och villkoren i övrigt därför bestämmas av Kungl. Maj:t;

2) att det område av kronohemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Västra Ed, som å den till stadsplanen hörande kartan angivits såsom tomt nr 2 i kvarteret nr 10 a, må mot vederlag av den å en av F. Lilljekvist år 1916 upprättad karta med A och röd färg betecknade, intill och strax norr om kvarteret 10 a belägna delen av Dalslands järnvägsaktiebolag tillhörig mark överlåtas till nämnda järnvägsaktiebolag.

Motion.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 394, av herr *Gustafson* i Kasenberg *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådant tillägg till Kungl. Maj:ts förevarande framställning att vid försäljning med äganderätt köpeskillingen må kunna erläggas med $\frac{1}{6}$ räntefritt under vartdera av de första 6 åren efter förvärvet, samt att vid bortrivning av de byggnader, som för stadsplanens genomförande anses nödigt, största möjliga hänsyn till de ekonomiska intressena må tagas, och i varje fall ny värdering verkställas av ifrågavarande byggnader.

Till stöd för denna sin hemställan hava motionärerna anfört följande:

»Det av Kungl. Maj:t föreslagna sättet för likvidens erläggande, att detta skall ske kontant vid förvärvandet av tomt, synes oss särskilt under nuvarande ekonomiskt tryckta förhållanden mera lämpligt ordna så, att avgifterna erläggas i den ordning, som Kungl. Maj:ts brev till kungl. domänstyrelsen den 29 maj 1874 föreskriver och alltså utgår med $\frac{1}{6}$ under vartdera av de 6 första åren efter förvärvet.

Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit, att till tomtinnehavare för de byggnader, som för stadsplanens genomförande måste bortrivnas, skall utgå ersättning med belopp, som av Kungl. Maj:t bestämmas, med intill 51,000 kronor uppgående belopp.

Vi vilja uttala, att vid rivning av de hus, som för stadsplanens genomförande måste undanröjas, största möjliga hänsyn till de ekonomiska intressena må tagas, så att i de fall, det kan anses alldeles nödvändigt, nedrivning företages och att ny värdering av byggnad verkställs i sammanhang med dess rivning, då en värdering, som ligger till grund för det av Kungl. Maj:t i propositionen upptagna värdet, är verkställt för cirka 10 år sedan.»

Utskottet.

Såsom framgår av förestående redogörelse har Kungl. Maj:t föreslagit, att vid försäljning av tomterna köpeskillingen skall erläggas kontant vid köpets avslutande, under det att motionärerna hemställt, att köpeskillingen

mätte få erläggas med en sjättedel räntefritt under vartdera av de första 6 åren efter förvärvet.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna ordningen för köpeskillingsen erläggande överensstämmer med vad som i allmänhet torde hava tillämpats vid försäljningar av liknande slag. Vid sådant förhållande och då motionärerna icke förebragt några bärande skäl för frångående i detta fall av denna ordning, har utskottet icke ansett sig kunna i nu förevarande avseende biträda deras förslag.

I fråga om beredande av ersättning till tomtinnehavare för de byggnader, som måste bortrivnas och icke äro utan vederbörligt tillstånd uppförda, har i propositionen föreslagits, att sådan ersättning i angiven ordning finge utgå från inflytande tomtförsäljningsmedel med belopp, som av Kungl. Maj:t bestämmes. Departementschefen har i berörda hänseende anført, att han för egen del hyste den uppfattningen, att dylika rivningar endast i mycket ringa utsträckning syntes böra förekomma och att, i den mån sådana åtgärder av estetiska hänsyn eller för uppordnande i övrigt av stadsplaneförhållandena inom området kunde anses påkallade, desamma icke borde företagas utan föregående prövning av Kungl. Maj:t.

Såsom torde framgå av en jämförelse mellan vad i propositionen sålunda anförts och motionärernas däremot gjorda erinringar synes från deras sida föreligga en missuppfattning av innehållet utav Kungl. Maj:ts förslag i berörda avseende såtillvida, att med sagda förslag icke torde avses vare sig den begränsning av medel för bestridande av ifrågavarande ersättning, som motionärerna angiva, eller att ersättningen skulle komma att utgå enligt föräldrade värderingar, på sätt de förmenat. Då för övrigt syftet med motionärernas framställning i denna del, i den mån det går ut på ett tillgodoseende av berättigade intressen hos ifrågavarande tomtinnehavare, synes väl kunna rymmas inom vad i propositionen verkligen föreslagits, saknar utskottet anledning förorda något vidare uttalande från riksdagens sida i denna angelägenhet.

Då utskottet icke heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må med avslag å den i ämnet väckta motionen II:394 bifalla Kungl. Maj:ts under punkt 13 gjorda framställning.

Emot de under punkterna 14—20 upptagna framställningarna har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva,

14) att kronans andel för $\frac{1}{8}$ mantal Uggedalen i Västra Tunhems sockenallmanning Nordkroken i Älvsborgs län

[14.]

Jordbruksutskottets utlåtande Nr 66.

må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[15.]

15) att en i statsrådsprotokollet omförmäld tomtplats om 0.140 hektar må från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Högsböla nr 1 Sörgården jämte Sörgårdslyckan nr 1, en åker, och Sävalyckan nr 1, ett soldattorp, i Bergs socken av Skaraborgs län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[16.]

16) att ett i statsrådsprotokollet omförmält område om 0.363 hektar må från kronoegendomen 1 mantal Hafstena nr 7 Grubbagård inom Skövde stads område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds-rätt för Ivar Johansson;

[17.]

17) att från kronoparken Bon i Grava socken av Värmlands län må frånskiljas och försäljas ett å den i ärendet företedda, år 1924 upprättade kartan över lägenheten Svarthålan med röd gränslinje utmärkt område om 91 ar, innefattande åker med avloppsgrav, till Rudolf Carlsson, Rud, Skåre, mot en köpeskillning av 300 kronor, under villkor,

att området tillträdes med äganderätt den 14 mars 1926;

att köpeskillingen vid tillträdet erlægges till domänstyrelsen;

att köparen ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader; samt

att köparen uppsätter och underhåller vederbörligt stängsel omkring det försälda området;

[18.]

18) *dels* att ett i statsrådsprotokollet omförmält, med ägofigurerna nr 126 och 127 å den i ärendet företedda kartan betecknat område om 0.3610 hektar må från kronoegendomen 1 mantal Yllesta nr 2 i Kolbäcks socken av Västmanlands län avsöndras och till Kolbäcks församling försäljas mot en köpeskillning av 290 kronor att erläggas kontant vid tillträdet samt under villkor i övrigt,

att köpeskillingen skall erläggas senast å tillträdesdagen till länsstyrelsen i länet,

att området må av församlingen tillträdas vid utgången av nu löpande arrendeperiod den 14 mars 1927 eller dessförinnan å tid, varom församlingen med egenomens arrendator kan träffa överenskommelse,

att församlingen skall ensam vidkännas alla med

områdets avskiljande, lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter, samt

att på församlingens bekostnad uppföres och för framtiden underhålles stängsel i ägo gränsen mot kronoegendomens mark,

dels ock att det så kallade Lindgrenska torpet må med i statsrådsprotokollet angivet område från egendomen försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med rätt för köparen att nyttja den egendomen tillhöriga, från lägenheten söderut mot bygdevägen löpande väg mot deltagande i vägunderhållet och med skyldighet ej mindre att låta den över lägenheten framgående delen av sistberörda väg av egendomens innehavare användas som utfartsväg mot deltagande i vägunderhållet än även att låta över lägenheten framdragen, Kolbäcks-Bergs elektriska distributionsförening tillhörig elektriska högspänningsledning kvarstå å lägenheten utan annan ersättning här för än för den skada, som genom ledningens eftersyn eller annorledes kan åsamkas lägenhetens ägare tillhöriga kreatur eller gröda;

19) att tre i statsrådsprotokollet omförmälda, med litt. B, C och D betecknade områden om respektive 0.316 hektar, 0.147 hektar och 0.068 hektar må från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Horn nr 6 i Rytterns socken av Västmanlands län avskiljas och var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar; samt

[19.]

20) att tre i statsrådsprotokollet omförmälda lotter må var för sig med i samma protokoll angivet område från kronoparkerna Handog och Örån i Jämtlands län försäljas, lotten å Handog nr 1 och lotten A å Handog nr 5 under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor och lotten B å Handog nr 5 enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med tillträdesrätt beträffande samtliga lotter den 14 mars 1926 och med förbehåll om rätt till fri utfartsväg för lotten B över lotten A.

[20.]

Stockholm den 11 maj 1925.

På jordbruksutskottets vägnar:

PAUL HELLSTRÖM.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hellström, Sederholm, Nilsson* i Kabbarp, *Norin, Lundell, Gabrielsson, Andersson* i Fältenborg och *Luterkort* samt

från andra kammaren: herrar *Sjöblom, Uddenberg* i Karlskoga, *Andersson* i Grimbo, *Hedlund* i Häste, *Sjölander, Gustafson* i Vimmerby, *Månsson* i Erlandsro samt *Olsson* i Rödningsberg.

Reservation

Under punkt 9

av herrar *Nilsson* i Kabbarp, *Norin, Andersson* i Fältenborg, *Gabrielsson* och *Gustafson* i Vimmerby, som yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag.
